

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 34/2004 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä — lakialoitteen laiksi rikoslain 20 luvun ja pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta (LA 16/2003 vp — Hanna-Leena Hemming /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 21 päivänä toukokuuta 2003, — lakialoitteen laiksi rikoslain 17 luvun 18 §:n muuttamisesta (LA 33/2003 vp — Päivi Räsänen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 3 päivänä kesäkuuta 2003, — lakialoitteen laiksi rikoslain 20 luvun 9 §:n muuttamisesta (LA 148/2003 vp — Marja Tiura /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 17 päivänä helmikuuta 2004, ja — toimenpidealoitteen telekuuntelusta ja -valvonnasta paritusrikoksissa (TPA 16/2003 vp — Tuija Nurmi /kok), joka on lähetetty valiokuntaan 13 päivänä toukokuuta 2003.

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 13/2004 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jukka Lindstedt, oikeusministeriö
- poliisiylitarkastaja Jouni Vätkki, sisäasiainministeriö
- valtiosyyttäjä Jorma Äijälä, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- kihlakunnansyyttäjä Tove Myhrberg, Helsingin kihlakunnan syyttäjänvirasto
- rikostarkastaja Ari Määttä, keskusrikospoliisi
- rikosylikomisario Kari Tolvanen, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- oikeudellisen osaston päällikkö Tomi Vuori, Rajavartiolaitos
- tulosaluejohtaja Sirpa Taskinen, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes
- pääsihteeri Kristiina Kouros, Ihmisoikeusliitto ry
- puheenjohtaja Johanna Sirkä, Seksialan Liitto SALLI
- asianajaja Antti Riihelä, Suomen Asianajajaliitto
- johtaja Valtteri Niiranen, Viestinnän Keskusliitto ry
- pääsihteeri Taina Riski, Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry
- toiminnanjohtaja Jaana Kauppinen, Pro-tukipiste ry
- professori Pekka Koskinen
- oikeustieteen tohtori, dosentti Johanna Niemi-Kiesiläinen
- professori Ari-Matti Nuutila.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
 — Raiskauskriisikeskus Tukinainen
 — professori Raimo Lahti
 — varatuomari, asianajaja Kirsi Tarvainen.

Viitetieto

Eduskunnassa on samanaikaisesti tämän esityksen kanssa ollut käsiteltävänä hallituksen esitys kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen

selkkauksen sattuessa koskevan Haagin vuoden 1954 yleissopimukseen tehdyn toisen pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE 51/2004 vp — UaVM 7/2004 vp). Koska molemmissa esityksissä ehdotetaan rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamista, ehdotukset on sovitettu yhteen tässä.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksen mukaan rikoslakia muutettaisiin ihmiskauppaa, paritusta ja prostituutiota koskevan sääntelyn osalta. Muutokset liittyvät yhtäältä Suomen kansainvälisten velvoitteiden täytöntöönpanemiseen ja toisaalta kansallisiin muutostarpeisiin.

Laittoman maahantulon järjestämistä koskevaa rangaistussäännöstä muutettaisiin niin, että se koskisi myös maahantuloa Suomeen kauttakulkua varten. Lisäksi rikoslakiin otettaisiin uusi rangaistussäännös törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä.

Sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittämistä koskevaan rangaistussäännökseen ehdotetaan tehtäväksi useita muutoksia. Säännöksessä otettaisiin käyttöön lasta koskeva 18 vuoden ikäraja, säännökseen sisältyvää tekota-paluetteloä täydennettäisiin ja levittämisen yritys tehtäisiin rangaistavaksi. Rikoslakiin lisättäisiin uusi törkeää sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämistä koskeva rangaistussäännös. Sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapidon enimmäisrangaistusta korotettaisiin.

Seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta tuomittavaa enimmäisrangaistusta korotettaisiin. Parituksen rangaistavuutta laajennettaisiin. Parituksesta rangaistaisiin myös sitä, joka yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi prostituutiota. Lisäksi säännöksen soveltamisala laajeni si koskemaan sellaista maksulliseen sukupuoliyhteyteen ryhtyvän majoittamista, jolla olennai-

sesti edistetään sellaista tekoa. Lakiin lisättäisiin uusi rangaistussäännös törkeästä parituksesta.

Rikoslakiin lisättäisiin uudet ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa koskevat rangaistussäännökset.

Pakkokeinolakia muutettaisiin niin, että telekuuntelu olisi mahdollista epäiltäessä jotakuta törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä, törkeästä parituksesta, ihmiskaupasta tai törkeästä ihmis-kaupasta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2004.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa LA 16/2003 vp ehdotetaan, että rikoslain 20 luvun 9 a §:ksi lisättäisiin törkeän parituksen tunnusmerkistö. Lakialoitteessa ehdotetaan myös pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamista siten, että telekuuntelu olisi mahdollista selvitetäessä törkeää paritusta koskevaa rikosepäilyä.

Lakialoitteessa LA 33/2003 vp ehdotetaan, että rikoslain 17 luvun 18 §:ää muutettaisiin siten, että rangaistavaksi tulisi myös sellaisen lapsipornografisen materiaalin levittäminen, joka esitetään piirrettyssä muodossa tai äänitteenä.

Lakialoitteessa LA 148/2003 vp ehdotetaan, että paritusrikoksen enimmäisrangaistus korotettaisiin kuudeksi vuodeksi vankeutta ja että

rangaistusasteikosta poistettaisiin mahdollisuus tuomita sakkoa.

tuksen saamiseksi telekuuntelun, televalvonnan ja teknisen tarkkailun piiriin.

Toimenpideoite

Toimenpideoitteessa TPA 16/2003 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin pari-

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen ehdotus rikoslain muuttamiseksi koskee neljää erilaista asiakokonaisuutta. Näistä ensimmäinen on ihmiskauppa, joka on yksi järjestäytyneen rikollisuuden keskeisistä toimintamuodoista. Ihmiskaupan kohteena ovat etenkin naiset. Tämän vuoksi ihmiskaupalla on läheiset kytkennät esityksen toiseen asiakokonaisuuteen eli paritukseen. Suomessa harjoitettava prostituutio onkin nykyisin pitkälle järjestäytyneenä ja siinä on pääsääntöisesti kyse ammattimaisesta paritustoiminnasta. Kolmannen asiakokonaisuuden hallituksen esityksessä muodostavat lapsipornografian torjumiseen tähtäävät säännökset. Vaikka kansallisia rikoslain muutostarpeita ei tässä suhteessa juuri ole esiintynyt, kansainvälisessä valtioiden välisessä yhteistyössä tämä aihealue on ollut paljon esillä. Neljäntenä asiakokonaisuutena hallituksen esitys sisältää laittoman maahantulon järjestämistä koskevat uudet säännökset. Laittoman maahantulon järjestäminen on kasvava järjestäytyneen rikollisuuden muoto, jonka estämiseksi on niin ikään harjoitettu laajaa kansainvälistä yhteistyötä.

Käsiteltävänä olevalle hallituksen esitykselle antaa leimansa ehdotettujen säännösten vahva kytkeytyminen sen taustalla oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Osa näistä velvoitteista on Yhdistyneiden kansakuntien piirissä tehtyjä yleissopimuksia täydentäviä lisäpöytäkirjoja, osa puolestaan Euroopan unionissa hyväksytyjä säädöksiä. Tällainen voimakas sidonnaisuus kansainvälisiin velvoitteisiin rajoittaa kansallisen lainsäätäjän tosiasiallista liikkumava-

raa, koska velvoitteiden asiasisältöön ei voida enää vaikuttaa.

Kuten hallituksen esityksestä (s. 68/II) käy ilmi, eduskunnan hyväksyttävänä eivät vielä ole olleet kaikki ne kansainväliset sopimukset, joiden täytäntöönpanoon esillä oleva esitys osittain liittyy. Tällaisia ovat ainakin järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (Palmeron yleissopimus) kaksi lisäpöytäkirjaa samoin kuin Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimukseen liittyvä valinnainen lisäpöytäkirja. Periaatteessa eduskunnan harkittavana tulisi samanaikaisesti olla myös sitoutuminen niihin kansainvälisiin velvoitteisiin, joiden täytäntöönpanosta ainakin osin on kysymys. Tällöin eduskunnalla olisi mahdollisuus itse arvioida kyseisten kansainvälisten velvoitteiden sisältöä. Kansallisiin lakeihin ehdotettujen säännösten välitön liityntä samanaikaisesti käsiteltävinä oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin voi olla merkityksellinen myös ehdotuksen käsittelyjärjestyksen kannalta (ks. PeVL 19/1995 vp, PeVL 45/2000 vp ja PeVL 18/2003 vp). Lakivaliokunnan mielestä nyt käsillä oleva tilanne on kuitenkin sikäli poikkeuksellinen, että esityksen taustalla on myös Euroopan unionin säädöksiä, joiden täytäntöönpanolle on asetettu valtiota velvoittava määräaika. Samaan aikaan on tiedossa, että myöhemmin täytäntöön pantaviksi tulee myös muita, täsmälleen samoja asia-alueita koskevia kansainvälisiä velvoitteita. Tällaisessa erikoislaatussa tilanteessa lakivaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena hallituksen esityksessä tehtyä ratkaisua, jossa ehdotettujen säännösten sisällössä otetaan huomioon myös sellaiset kan-

sainväliset velvoitteet, joita ei vielä ole saatettu eduskunnan hyväksyttäväksi. Valiokunta kuitenkin korostaa, että nyt toteutettavalla lainsäädäntöhankkeella ei ennakoita myöhempien sopimusten hyväksymistä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki rikoslain muuttamisesta

1 luku. Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta

11 §. Kaksoisrangaistavuuden vaatimus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi teknisiä muutoksia, koska esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös 17 ja 20 lukua siten, että niiden pykälänumerointi muuttuu.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnan käsiteltävänä on ollut hallituksen esitys kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan Haagin vuoden 1954 yleissopimukseen tehdyn toisen pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laeiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE 51/2004 vp — UaVM 7/2004 vp). Lakivaliokunnan käsiteltävänä olevat rikoslain muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisemmin kuin mainitussa hallituksen esityksessä tarkoitettu pöytäkirja voi tulla Suomen osalta voimaan. Lakiehdotukset on tämän vuoksi katsottu tarkoituksenmukaiseksi yhteensovittaa tämän esityksen käsittelyn yhteydessä. Koska yleissopimuksen pöytäkirjan täytäntöönpanosta johtuva muutos edellyttää pöytäkirjan voimaantuloa Suomen osalta, rikoslain 1 luvun 11 §:n 2 momenttiin lisättävän uuden 1 kohdan voimaantulosta on kuitenkin tarpeen säätää erikseen valtioneuvoston asetuksella (ks. PeVL 16/2004 vp, s.8/I). Tällainen valtuutus-

säännös ehdotetaan otettavaksi tämän lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen.

Tehdyn yhteensovittamisen vuoksi luettelon muiden kohtien numerot muuttuvat yhtä suuremmaksi kuin hallituksen esityksessä.

17 luku. Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

8 a §. Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Pykälän sisältämä tunnusmerkistö on uusi. Sen kahdessa kohdassa luetellaan raskauttamisperusteet, minkä lisäksi rikoksen on oltava myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Ensimmäisen kohdan mukaan raskauttamisperusteita ovat tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle aiheutettu vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimys. "Kärsimys" jää tässä käsitteenä varsin avoimeksi, vaikka sen edellyttäänkin olevan "erityisen tuntuva". Lakivaliokunnan mielestä säädöstekstissä tulee tämän vuoksi nimenomaisesti osoittaa, että aiheutetun kärsimyksen on oltava kohdan muihin seurauksiin rinnastettavaa. Valiokunta ehdottaa tätä tarkoittavan lisäyksen tekemistä pykälän ensimmäiseen kohtaan.

18 §. Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi useita muutoksia. Pykälän 4 momenttiin otettaisiin myös kiinteään ikärajaan perustuva määritelmä, jonka mukaan lapsena pidetään kahdeksaatoista vuotta nuorempaa henkilöä sekä henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi. Pykälän uusi 5 momentti sisältäisi puolestaan rangaistavuutta koskevan poikkeussäännöksen, jonka mukaan 1 momentin tunnusmerkistöä ei sovelleta, jos siinä tarkoitettu kuva esittää kuusitoista vuotta täyttänyttä henkilöä, jonka suostumuksella kuva on valmistettu hänen yksityistä käyttöönsä tai hänen määräämänsä käyttöä varten, ja jos osapuolten iässä tai henkisessä ja ruumiillisessa kypsyydessä ei ole suurta eroa.

Hallituksen esityksen perusteluista (s. 79/I) käy ilmi, että säännöksen tarkoituksena on koskea lähinnä tilanteita, joissa 16 vuotta täyttänyt

henkilö antaa säännöksessä tarkoitetun kuvan esimerkiksi seurustelukumppanilleen. Säännöksestä käy muutoinkin ilmi, että poikkeussäännös on tarkoitettu koskemaan suunnilleen samankäisten toisistaan ottamia kuvia. Säännöksessä mainittu 16 vuotta on seksuaalirikossäännösten mukainen yleinen suojaikäraja, joten esimerkiksi sukupuoliyhteys tätä nuoremman henkilön kanssa voi tulla rangaistavaksi lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä (RL 20:6). Kyseinen ikäraja perustuu lakivaliokunnan tekemään ehdotukseen (LaVM 3/1998 vp, s. 23/I — HE 6/1997 vp).

Valiokuntakäsittelyn aikana on käynyt ilmi, että ehdotettu poikkeussäännös voidaan ymmärtää väärin ja sen soveltamisala tulkita liian laajaksi. Poikkeussäännös voidaan myös vastoin sen tarkoitusta käsittää osoitukseksi sen soveltamisalaan kuuluvan toiminnan yleisyydestä. Valiokunnan mielestä ehdotetun säännöksen perusteluista ilmi käyvä tarkoitus on kuitenkin hyväksyttävä. Eesityksen perustelujen (s. 54/I) mukaan lapsipornografiaa koskevien säännösten ensisijainen tavoite on suojata lasta joutumasta sellaisen seksuaalisen väärinkäytön kohteeksi, jota lapsipornografian valmistaminen merkitsee. Näin ymmärrettyyn suojelutavoitteeseen nähden olisi tarkoituksetonta rangaista nuorta henkilöä, joka esimerkiksi ottaa suojaikärajan ylittäneestä seurustelukumppanistaan tämän suostumuksella säännöksen soveltamisalaan muutoin kuuluvan kuvan tai joka yhdessä kumppaninsa kanssa tallentaa videonauhalle heidän seksuaalista kanssakäymistään. Valiokunnan mielestä on selvää, että tällaista toimintaa ei voida samastaa pornografisen materiaalin tuottamiseen eikä sitä näin ollen myöskään rikosoikeudellisesti voida arvioida samalla tavalla. Pykälän ehdotetussa 5 momentissa tarkoitetun kaltaisia tilanteita voidaan valiokunnan mielestä arvioida myös kiinnittämällä huomiota kuvan esittävän henkilön antamaan suostumukseen ja soveltaen niitä edellytyksiä, joita rikosoikeuden yleisten oppien mukaan suostumukselle vastuuvapausperusteena asetetaan. Joka tapauksessa voidaan soveltaa myös yleisiä toimenpiteistäluopumissäännöksiä, jotka mahdollistavat syyttämättäjättämi-

sen esimerkiksi tekijän nuoruuden perusteella. Näistä syistä lakivaliokunta pitää ehdotettua säännöstä tarpeettomana ja ehdottaa momentin poistamista.

Lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että nimenomaan sähköisissä tietoverkoissa, kuten Internetissä, tapahtuvassa viestinnässä etenkin nuoret saattavat ajattelemattomuuttaan suorittaa toimintoja, jotka ainakin lähtökohtaisesti täyttävät pykälään sisältyvän "levittämisen" tunnusmerkin. Säännöksen soveltamisessa on tämän vuoksi kiinnitettävä erityistä huomiota tahallisuusvaatimuksen täyttymiseen. Tältä osin merkitystä on esimerkiksi sillä, mitä tekijä on mieltänyt kuvassa esiintyvän henkilön iästä tai kuvan sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta luonteesta yleensä. Vaikka tunnusmerkistön katsottaisiinkin täyttyvän, sovellettaviksi voivat tulla yleiset toimenpiteistä luopumissäännökset, erityisesti syyttämättäjättäminen ns. nuoruusperusteella.

19 §. Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vastaavanlainen poikkeus tunnusmerkistön mukaisen teon rangaistavuudesta kuin edellä 18 §:ään. Mainittu pykälän kohdalla selostetuin perustein valiokunta ehdottaa momentin poistettavaksi.

Tässä yhteydessä valiokunta erityisesti painottaa sitä, että väitteen suostumuksen olemassaolosta on oltava uskottava. Lisäksi on syytä muistuttaa siitä, että pätevästi annettu suostumus kuvan hallussapitoon on myös peruutettavissa. Näin ollen esimerkiksi seurustelusuhteen päättyessä kuvan antanut osapuoli voi ilmoittaa toiselle, ettei tällä enää ole oikeutta pitää kuvaa hallussaan. Tällöin hallussapitoa on lähtökohtaisesti arvioitava ehdotetun tunnusmerkistön mukaisesti.

20 luku. Seksuaalirikoksista

9 §. Paritus. Pykälän soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi lisäämällä siihen sekä rajoittamistoimintaa että yhteystietojen välittämistä koskeva säännös.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan parituksesta rangaistaan myös sitä, joka järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää sukupuolisiveellisyttä loukkaavaa tekoa varten taikka majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa.

Perusteluista (s. 85/II) käy ilmi, että kohdassa tarkoitetut alle 18-vuotiaiden tekemät sukupuolisiveellisyttä loukkaavat teot ovat korvausta vastaan tapahtuvaa osallistumista pornografisiin elokuviin tai esityksiin taikka toimimista mallina pornografisia kuvia valmistettaessa. Perustelujen mukaan tätä kohtaa tulisi tulkita samalla tavalla kuin 17 luvun 19 §:ää. Siinä sukupuolisiveellisyttä loukkaavana lasta esittävänä kuvana pidetään kuvatallennetta, jossa esitetään lasta sukupuoliyhteydessä tai siihen rinnastettavassa seksuaalisessa kanssakäymisessä taikka muulla sukupuolisiveellisyttä ilmeisen loukkaavalla tavalla. Pykälän 1 kohdan sanamuodosta ei kuitenkaan käy ilmi mainittu perustelujen tarkoitus, jonka mukaan siinä tarkoitettujen tekojen tulee olla ilmeisellä tavalla sukupuolisiveellisyttä loukkaavia. Lakivaliokunta ehdottaa kohtaan tehtäväksi tätä tarkoittavan lisäyksen.

Majoittamisen osalta tarkoituksena on perustelujen (s. 86/I) mukaan rajoittaa rangaistavuus niihin tapauksiin, joissa majoittaminen on olennaista sekä kohdassa tarkoitettujen tekojen kannalta että majoittajan oman toiminnan kannalta. Tämä tarkoittaa sitä, että prostituoitujen majoittamisen tulee muodostaa merkittävä osa majoittajan liiketoiminnasta. Tällainen edellytys ei käy pykälästä ilmi. Valiokunnan mielestä ratkaisevaa ei kuitenkaan voi olla yksinomaan määrällinen arvio siitä, miten suuri osa majoitustoiminnasta on yhteydessä prostituutioon. Rangaistavuuden tulee kohdistua sellaisiin majoitustoiminnan ilmiöihin, jotka ovat prostituution harjoittamisen kannalta yhtäältä olennaisia ja toisaalta tietynasteisen pysyvyyden omaavia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa kohdan muoiloitavaksi siten, että paritukseen syyllistyy se,

joka vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa pykälän 1 kohdassa tarkoitettuun tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa. Tällöin rangaistavuuden piiriin tulisivat kuulumaan sellaisetkin tapaukset, joissa koko majoituskapasiteetista vain pienehkö osa on prostituoitujen käytössä mutta joissa tällaista käyttöä voidaan pitää kyseisen majoitustoiminnan harjoittamiseen vakiintuneesti liittyvänä ilmiönä. Kyse on esimerkiksi tilanteista, joissa on yleisesti tiedossa, että tietyssä paikassa on mahdollisuus saada yhteys sinne majoittuneisiin prostituoituihin. Prostituoitujen satunnainen majoittaminen ei sen sijaan olisi paritukseen rangaistavaa.

Jotta pykälän 1 kohdasta ei lisäysten jälkeen tulisi liian vaikeaselkoinen ja raskas, lakivaliokunta ehdottaa, että majoitustoimintaa koskevasta teonkuvauksesta muodostetaan oma kohtansa. Tällöin hallituksen esityksessä olevien kohtien numerointi vastaavasti kasvaa yhdellä. Ehdotettu muutos ei aiheuta tarvetta muuttaa 25 luvun 3 §:n 1 momentissa olevaa viittausta.

Pykälän 3 kohdan (HE:n 2 kohta) mukaan parituksesta rangaistaan myös sitä, joka yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi toisen ryhtymistä 1 kohdassa tarkoitettuun tekoon. Säännös on hyvin laaja-alainen eikä sitä juuri ole omiaan rajoittamaan perusteluissa (s. 89) korostettu tahallisuusvaatimus. Tahallisuuden arvioinnissa on perustelujen mukaan pantava painoa sille, onko ilmoituksessa käytetty suoraan prostituutioon liittyviä ilmauksia taikka sellaisia sanontoja, jotka yleisesti tunnustetaan ja ymmärretään prostituution peiteilmauksiksi.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että säännöksen lähtökohta voi tuoda rangaistussäännöksen piiriin sellaisiakin viestejä, joiden julkaisemisessa ei ole kysymys "markkinoinniksi" luonnehdittavasta toisen toiminnan edistämisestä. Perustuslakivaliokunta onkin katsonut, että säännöksen täsmentäminen on tältä osin tarpeen. Säännöksen perusteluissa (s. 88) markkinointia on luonnehdittu sellaisen ilmoituksen julkaisemiseksi, jolla selvästi pyritään seksuaalipalvelujen myynnin edistämiseen. Rangaistussäännöksen ytimenä on siis selkeästi päämäärätietoinen toi-

mintaa. Näistä syistä lakivaliokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että rangaistavuus koskee niitä tapauksia, joissa tekijä nimenomaisesti tietää markkinointitoimintansa ollenaisesti edistävän pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tekoa.

Lakivaliokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että ehdotetussa pykälässä ei erikseen säädetä paritukseksi rangaistavaksi prostituoitujen kuljettamista asiakkaita tapaamaan. Valiokunta huomauttaa, että jos kuljetuspalveluja järjestetään osana paritusorganisaation toimintaa, sitä voidaan arvioida osallisuutta koskevien rikoslain säännösten kautta. Lisäksi on syytä viitata pykälän 4 kohtaan (HE:n 3 kohta), jonka mukaan paritukseen syyllistyy tunnusmerkistön muiden edellytysten täytyessä se, joka muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä tällaiseen tekoon. Tämän säännöksen ei kuitenkaan ole tarkoitettu (ks. s. 89/II) koskevan sitä hyötyä, jota erilaisten palvelujen — kuten kuljetuspalveluiden — tarjoajat prostituutiosta saavat. Lakivaliokunta pitää tätä rajausta tarkoituksenmukaisena.

9 a §. Törkeä paritus. Rikoslakiin ehdotetaan lisättäväksi törkeää paritusta koskeva tunnusmerkistö, koska on osoittautunut, että parituksen perustekomuoto ei eri tekojen oikeasuhtaisen rikosoikeudellisen arvioinnin kannalta aina ole riittävä. Tunnusmerkistössä luetellaan raskauttamisperusteet. Lisäksi edellytetään, että rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan yhtenä raskauttamisperusteena on se, että parituksessa tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimystä. Edellä 17 luvun 8 a §:n yhteydessä esitetyin perustein lakivaliokunta ehdottaa kohtaa muutettavaksi siten, että aiheutetun kärsimyksen tulee intensiteetiltään rinnastua muihin kohdassa lueteltuihin seurauksiin.

Lakivaliokunta on myös harkinnut, olisiko raskauttamisperusteisiin lisättävä rikoksen tekeminen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toi-

mintaa. Valiokunta on kuitenkin päätenyt siihen, että tällainen raskauttamisperuste olisi liian suppea ja jättäisi huomiotta sellaiset tekemuodot, joissa rikoksen tekeminen on kyllä hyvin suunniteltua mutta joissa itse rikollisorganisaatio ei täytä järjestäytyneen rikollisryhmän tunnusmerkkejä. Tämän vuoksi valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä ehdotettuja momentin 1 ja 2 kohtaa, joiden mukaan raskauttamisperusteita ovat huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu ja rikoksen tekeminen erityisen suunnitelmallisesti.

25 luku. Vapauteen kohdistuvista rikoksista

3 §. Ihmiskauppa. Ihmiskauppaa koskeva tunnusmerkistö on rikoslaisissa uusi rangaistussäännös. Kuten esityksen perusteluissa (s. 100/II) mainitaan, säännöksen ongelmana on, että paritusrikoksen tekotavat ovat jossain määrin päällekkäiset ihmiskauppaa koskevan säännöksen kanssa siltä osin kuin ihmiskaupan tarkoituksena on henkilön saattaminen prostituutioon. Tämä osittainen päällekkäisyys on sitäkin merkittävämpi, kun jo ihmiskaupan perustekomuodon rangaistusmaksimi on kansainvälisten velvoitteiden takia varsin korkea: kuusi vuotta vankeutta. Tämän vuoksi on hallituksen esityksen perustelujen mukaisesti tunnusmerkistön soveltamisalaa arvioitaessa syytä painottaa sitä, että ihmiskaupassa teon kohteena oleva henkilö on toisen määräämisvallan alainen laajemmin kuin parituksessa. Tekijän ja teon kohteen välinen alistussuhde on siis ihmiskaupassa toisenlainen, intensiivisempi ja kokonaisvaltaisempi, kuin parituksessa. Ihmiskaupan tunnusmerkistön täytyminen voi tulla arvioitavaksi esimerkiksi siinä tapauksessa, että ehdotetun pykälän mukaisilla keinoilla ja tekotavoilla henkilöä estetään lopettamasta prostituution harjoittamista. Edellä esitetyn perusteella tällöin kyse on jo hyvin törkeinä pidettävistä tapauksista.

Ihmiskaupan tunnusmerkistö on kirjoitettu siten, että siinä on erotettavissa kolme osa-alueita: tekotavat, teossa käytetyt keinot ja teon tarkoitus. Jotta kysymys olisi ihmiskaupasta, tunnusmerkistön on täytyttävä näillä kaikilla kolmella osa-alueella. Hallituksen esityksen perus-

teluissa näistä eri osa-alueista on tehty laajasti selkoa. Etenkin teossa käytetyistä keinoista on eräin osin esitetty melko laaja tulkinta. Ottaen huomioon ihmiskaupan korkea rangaistusasteikko samoin kuin tunnusmerkistössä käytettyjen käsitteiden avoimuus (esimerkiksi "riippuvainen asema" ja "turvaton tila") lakivaliokunta korostaa, että suhteessa paritussäännöksen soveltamisalaan ihmiskaupan tunnusmerkistön avoimia käsitteitä on syytä tulkita suppeasti. Tällä tavoin ihmiskauppa-rikoksen tunnusmerkistö voidaan rajata koskemaan niitä vakavina pidettäviä tekoja, joiden rikosoikeudellinen arviointi selvästi edellyttää kyseisen säännöksen soveltamista.

Pykälän 2 kohdassa mainitaan tunnusmerkistön mukaisena keinona toisen erehdyttäminen. Perustelujen (s. 94/I) mukaan säännöksen on tarkoitettu kattavan myös toisen erehdyksen hyväksikäyttämisen. Valiokunta ehdottaa, että tällainen keino mainitaan säännöksessä nimenomaisesti.

3 a §. Törkeä ihmiskauppa. Ihmiskaupan törkeää tekemuotoa koskeva säännös on nimikkeeltään uusi, mutta sisällöllisesti se kattaa voimassa olevan 25 luvun 3 §:ssä rangaistavaksi säädetty ihmisryöstön tekemuodot.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan yhtenä raskauttamisperusteena on se, että ihmiskaupassa tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka erityisen tuntuva kärsimystä. Edellä 17 luvun 8 a §:n yhteydessä esitetyin perustein lakivaliokunta ehdottaa kohtaa muutettavaksi siten, että aiheutetun kärsimyksen tulee intensiteetiltään rinnastua muihin kohdassa lueteltuihin seurauksiin.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa raskauttamisperusteeksi säädetään teon kohdistuminen kahdeksatoista vuotta nuorempaan lapseen. Kuten esityksen perusteluista (s. 103/II) ilmenee, ehdotuksen taustalla olevassa Euroopan unionin ihmiskaupaa koskevassa puitepäätöksessä viitataan yleensä erityisen suojattomiin henkilöihin. Puitepäätöksen mukaan tällaisena on pidettävä "ainakin" uhria, joka ei kansallisen

lainsäädännön mukaan ole saavuttanut sukupuolista täysi-ikäisyyttä. Valiokunnan mielestä alaikäisten lisäksi on kuitenkin myös muita erityisen suojattomia ryhmiä, joihin kohdistuvat teot on syytä lähtökohtaisesti katsoa törkeiksi. Tällaisia ovat muun muassa ne, joiden kyky puolustaa itseään on heidän vammansa vuoksi olennaisesti heikentynyt. Valiokunta ehdottaa tällaisen lisäyksen tekemistä pykälän 1 momentin 3 kohtaan.

2. Laki pakkokeinolain muuttamisesta

5 a luku. Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

2 §. Telekuuntelun edellytykset. Pykälässä olevaan luetteloon ehdotetaan lisättäväksi törkeä laittoman maahantulon järjestäminen, törkeä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittäminen sekä ihmiskauppa ja törkeä ihmiskauppa. Lisäksi pykälään otetaan uusi törkeää paritusta koskeva 3 momentti.

Valiokuntakäsittelyn aikana esille on noussut erityisesti telekuuntelu-oikeuden laajentaminen törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen. Hallituksen esityksen perustelut tälle ehdotukselle ovat varsin niukat. Niiden mukaan (s. 65/II) törkeä laittoman maahantulon järjestäminen on rikos, jonka "tutkinnassa telekuuntelusta olisi käytännössä apua, vaikka suurelta osin teleliikenne tapahtuukin ulkomailla suomalaisen telekuuntelun ulottumattomissa". Valiokunnan mielestä tällainen perustelu on riittämätön. Telekuuntelulla puututaan voimakkaasti luottamuksellisen viestin suojaan. Jotta tällaisen pakkokeinon käyttöalaa voitaisiin laajentaa, tulee olla esitettävissä vakuuttavia perusteita sille, että pakkokeinon käyttämisestä on odotettavissa merkittävää rikostutkinnallista hyötyä. Koska tällaista selvitystä ei ole esitetty, valiokunta ehdottaa pykälästä poistettavaksi viittauksen törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen. Koska törkeässä laittoman maahantulon järjestämisessä on sen rangaistusasteikkokin huomioon ottaen kyse vakavasta rikoksesta, valiokunta on valmis harkitsemaan asiaa uudelleen, jos telekuuntelu myöhemmän selvityksen valossa

osoittautuu välttämättömäksi myös näiden rikosten selvittämisessä.

Lakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että pakkokeinojen käyttöalan laajentamisen perustelut jäävät muiltakin osin verrattain ohuiksi. Valiokunnan arvion mukaan tämä osaltaan kytkeytyy siihen yleiseen ongelmaan, että pakkokeinolain muuttaminen on nykyisin lähes pysyvästi vireillä. Tällöin on vaarana, että pakkokeinolakiin tehtäviä muutoksia aletaan pitää rutiininomaisina ja pelkästään seurauksina rikoslain muuttamisesta. Lakivaliokunta on jo useasti aiemmin katsonut, että pakkokeinolaki on syytä uudistaa kokonaisuudessaan (ks. LaVL 7/2004 vp, s. 2/I ja LaVM 31/2002 vp, s. 4/II). Tällöin voidaan kokonaisuutena arvioida voimassa olevia pakkokeinoja ja niiden oikeaa kohdentumista. Samassa yhteydessä on mahdollista myös pyrkiä eriyttämään telepakkokeinojen käyttämistä ottaen erityisesti huomioon sähköisen tietoverkon käyttö ja siihen liittyvät erityispiirteet.

4. Laki ulkomaalaislain 64 b §:n muuttamisesta

Yleistä

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen on tullut voimaan uusi ulkomaalaislaki (301/2004), joten nyt esillä olevan esityksen hyväksymisen vuoksi tarpeelliset muutokset on tehtävä tähän uuteen lakiin. Tästä syystä lakivaliokunta ehdottaa 4. lakiehdotuksen sijasta hyväksyttäväksi uuden lain ulkomaalaislain 182 ja 189 §:n muuttamisesta.

182 §. Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun poistaminen. Lain 182 §:ssä on viittaus rikoslain laittoman maahantulon järjestämistä koskevaan säännökseen. Viittaus tulee 1. lakiehdotuksen vuoksi laajentaa koskemaan myös sen törkeää tekemuotoa.

189 §. Laittoman maahantulon järjestäminen. Pykälään on tehtävä vastaavanlainen tarkistus kuin lain 182 §:ään.

Aloitteet

Lakialoite LA 16/2003 vp. Valiokunta puoltaa törkeän parituksen rangaistussäännöksen hyväksymistä hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa. Samoin telekuuntelua koskeva pakkokeinolain säännös ehdotetaan törkeän parituksen osalta hyväksyttäväksi hallituksen esityksen mukaisena. Näistä syistä valiokunta ehdottaa lakialoitteen hylkäämistä.

Lakialoite LA 33/2003 vp. Valiokunta ehdottaa rikoslain 17 luvun 18 §:n hyväksyttäväksi hallituksen esityksen mukaisena lukuun ottamatta hallituksen esitykseen sisältyvän 5 momentin poistamista. Tämän vuoksi lakivaliokunta ehdottaa lakialoitteen hylkäämistä.

Lakialoite 148/2003 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään, koska paritusrikossäännöksen rangaistusasteikko ehdotetaan hyväksyttäväksi hallituksen esityksen mukaisena.

Toimenpidealoite TPA 16/2003 vp. Valiokunta puoltaa telekuunteluoikeuden paritusrikollisuuden osalta sallivaa säännöstä hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisena. Televalvontaa, teknistä kuuntelua ja katselua sekä teknistä seuranta koskevat uudet pakkokeinolain 5 a luvun säännökset ovat tulleet voimaan vuoden 2004 alusta, eikä valiokunta pidä aiheellisena niiden muuttamista. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoite hylätään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 3. ja 5.—7. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että 4. lakiehdotuksen sijasta hyväksytään uusi lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus),

että lakialoitteet LA 16/2003 vp, LA 33/2003 vp ja LA 148/2003 vp hylätään ja

että toimenpidealoite TPA 16/2003 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 1 luvun 7 §:n 3 momentti, 11 §:n 2 momentti, 15 luvun 10 §:n 1 momentti, 17 luvun 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 1 momentti, 18 §, 18 a §, 19 § ja 24 §, 20 luvun 8 § ja 9 §:n 1 momentti ja 25 luvun 3 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 7 §:n 3 momentti ja 15 luvun 10 §:n 1 momentti laissa 17/2003, 1 luvun 11 §:n 2 momentti laissa 604/2002, 17 luvun 7 §:n 2 momentti laissa 756/2000, 17 luvun 8 §:n 1 momentti, 18 ja 19 § sekä 20 luvun 8 § ja 9 §:n 1 momentti laissa 563/1988 sekä 17 luvun 18 a § laissa 777/2000 ja 24 § laissa 142/2003 sekä 25 luvun 3 § laissa 578/1995, ja

lisätään 17 lukuun uusi 8 a § ja 18 b §, 20 lukuun uusi 9 a § ja 13 § sekä 25 lukuun uusi 3 a § ja 10 § seuraavasti:

1 luku

Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta

7 §
(Kuten HE)

11 §

Kaksoisrangaistavuuden vaatimus

Vaikka teosta ei säädetä rangaistusta tekopaikan laissa, siihen sovelletaan Suomen lakia, jos sen on tehnyt Suomen kansalainen tai 6 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu henkilö ja teosta säädetään rangaistus:

1) 11 luvun 1 tai 2 §:ssä, jos teko on sellainen sodankäyntirikos tai törkeä sodankäyntirikos taikka osallisuusteko niihin, jota tarkoitetaan kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen

selkkauksen sattuessa tehdyn Haagin vuoden 1954 yleissopimuksen toisen pöytäkirjan 15 artiklassa; (uusi kohta)

(2—8 kohta kuten HE:n 1—7 kohta)

15 luku

Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

10 §
(Kuten HE)

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

7 ja 8 §
(Kuten HE)

8 a §

Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen

Jos laittoman maahantulon järjestämisessä

1) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka *näihin rinnastettavaa* erityisen tuntuva kärsimystä tai

2) rikos on tehty osana 1 a §:n 4 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästi laittoman maahantulon järjestämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

18 §

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen

(1—4 mom. kuten HE)

(5 mom. *poist.*)

18 a ja 18 b §

(Kuten HE)

19 §

Sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapito

(1 mom. kuten HE)

(2 mom. *poist.*)

24 §

(Kuten HE)

20 luku

Seksuaalirikoksista

8 §

(Kuten HE)

9 §

Paritus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

1) järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää, *ilmeisellä tavalla* sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten (*poist.*),

2) *vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa, (uusi kohta)*

3) yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi toisen sellaiseen tekoon ryhtymistä *tietäen, että hänen toimintansa olennaisesti edistää teon toteutumista,*

(4 ja 5 kohta kuten HE:n 3 ja 4 kohta)

on tuomittava *parituksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

9 a §

Törkeä paritus

Jos parituksessa

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka *näihin rinnastettavaa* erityisen tuntuva kärsimystä tai

(4 kohta kuten HE)

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästi parituksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

(2 mom. kuten HE)

13 §

(Kuten HE)

25 luku

3 a §

Vapauteen kohdistuvista rikoksista*Törkeä ihmiskauppa*

3 §

Ihmiskauppa

Joka
 (1 kohta kuten HE)
 2) erehdyttämällä toista tai *tämän erehdystä hyväksi käyttämällä*,
 (3 ja 4 kohta kuten HE)
 ottaa toisen valtaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamisekseen 20 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, on tuomittava *ihmiskaupasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.
 (2 ja 3 mom. kuten HE)

Jos ihmiskaupassa
 (1 kohta kuten HE)
 2) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka *näihin rinnastettavaa* erityisen tuntuva kärsimystä,
 3) rikos kohdistuu kahdeksatoista vuotta nuorempaan lapseen *tai henkilöön, jonka kyky puolustaa itseään on olennaisesti heikentynyt*, tai
 (4 kohta kuten HE)
 ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästi ihmiskaupasta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.
 (2 ja 3 mom. kuten HE)

10 §
 (Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 1 luvun 11 §:n 2 momentin 1 kohta tulee kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.**Laki****pakkokeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 2 § ja 4 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 646/2003, seuraavasti:

5 a luku

Telekuuntelu, televälvonta ja tekninen tarkkailu

2 §

Telekuuntelun edellytykset

Kun on syytä epäillä jotakuta
(1—3 kohta kuten HE)

4) (*poist.*) törkeästi sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä,
(5—17 kohta kuten HE)

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kuunnella ja tallentaa televiestejä, joita epäilty lähettää hallussaan ole-

vasta tai oletettavasti muuten käyttämästään teleliittymästä, teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta, taikka tällaiseen teleliittymään, teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen tulevia hänelle tarkoitettuja viestejä, jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

4 §

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan uusi lakiehdotus

4.

Laki***ulkomaalaislain 182 ja 189 §:n muuttamisesta***

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 2004 annetun ulkomaalaislain (301/2004) 182 ja 189 § seuraavasti:

182 §

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun poistaminen

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määränneen viranomaisen on poistettava maksu, jos

1) ulkomaalainen saa jäädä maahan sillä perusteella, että hänelle myönnetään oleskelulupa pakolaisuuden, suojelun tarpeen tai tilapäisen suojelun perusteella; taikka

2) liikenteenharjoittaja tuomitaan rangaistukseen rikoslain 17 luvun 8 §:n nojalla laittoman

maahantulon järjestämisestä tai 17 luvun 8 a §:n nojalla törkeästi laittoman maahantulon järjestämisestä.

189 §

Laittoman maahantulon järjestäminen

Rangaistus laittoman maahantulon järjestämisestä ja törkeästi laittoman maahantulon järjestämisestä säädetään rikoslain 17 luvun 8 §:ssä ja 8 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tuija Brax /vihr	Jukka Roos /sd
vpj.	Susanna Rahkonen /sd	Tero Rönni /sd
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Pertti Salovaara /kesk
	Lasse Hautala /kesk	Minna Simö /vas
	Lauri Oinonen /kesk	Jan Vapaavuori /kok
	Heli Paasio /sd	vjäs. Päivi Räsänen /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Risto Eerola.